

Referanser:

Arkivsak: 17/00505-1

Kirkemøte 2018 - program og saksliste

Sammendrag

Kirkemøtet 2018 avholdes i perioden 11.-17.april. I henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 2-3 er det Kirkerådet som forbereder og tilrettelegger saker som skal behandles. Kirkerådet har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføring av møtet.

Det er foreløpig meldt 17 saker til Kirkemøtet 2018, hvorav 14 skal behandles i de ordinære komiteene.

Det legges opp til at Kirkemøtet 2018 følger det mønster som er innarbeidet i løpet av flere år med en åpningsdag med inviterte gjester, hilsener og generaldebatt. De øvrige dagene arbeides det vekselvis i plenum og komite. Det legges videre opp til elektronisk saksbehandling og stemmegivning gjennom møtet.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2018:

KM 01/18 Rapport fra Den norske kirkes kontrollutvalg

KM 02/18 Valg

1. Dirigentskap for møtet
2. Valg av tellekorps
3. Supplering av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
4. Valg av komiteledere
5. Valg av ledere i KR, MKR og SKR

KM 03/18 Orienteringssaker

1. Årsrapport for de sentralkirkelige råd 2016 og 2017
2. Årsrapport BM 2017

3. Protokoll fra UKM 2017
4. Årsmelding fra Døvekirken 2016 og 2017
5. Årsmelding fra Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2016 og 2017
6. KEKs generalforsamling i 2018

KM 04/18	Ordning for utpeking av biskop
KM 05/18	Regler for valg av menighetsråd og regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, herunder finansiering av lister mv.
KM 06/18	Visjonsdokument 2019 - 2022
KM 07/18	Ordning for samisk valgmøte
KM 08/18	Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister
KM 09/18	Kirkemøtets behandling av fremtidig lovgivning om tros- og livssynssamfunn
KM 10/18	Kunst og kultur i Den norske kirke
KM 11/18	Den norske kirkes bidrag til realiseringen av FNs bærekraftsmål
KM 12/18	Videreføring av Kirkelig utdanningscenter nord
KM 13/18	Gjennomgang av Kirkemøtets tilskuddsforvaltning /Vurdering av det årlige tilskuddet til KIFO
KM 14/18	Kirke, etikk og økonomi
KM 15/18	Rekruttering til kirkelige stillinger
KM 16/18	Statsbudsjettet 2018 – fordeling av midler
KM 17/18	Statsbudsjettet 2019 – satsing og behov

2. Kirkerådet ber om at det arbeides videre med planlegging av Kirkemøtet 2018 ut fra de føringer som gis i møtet.

Saksorientering

Bakgrunn

Saker som foreslås fremmet for KM 2018:

KM 01/18	Rapport fra Den norske kirkes kontrollutvalg
KM 02/18	Valg <ol style="list-style-type: none">1. Dirigentskap for møtet2. Valg av tellekorps3. Supplering av medlemmer på Kirkemøtets komiteer4. Valg av komiteledere5. Valg av ledere i KR, MKR og SKR

- KM 03/18 Orienteringssaker (listen er ikke fullstendig)
1. Årsrapport for de sentralkirkelige råd 2016 og 2017
 2. Årsrapport BM 2017
 3. Protokoll fra UKM 2017
 4. Årsmelding fra Døvekirken 2016 og 2017
 5. Årsmelding fra Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2016 og 2017
 6. KEKs generalforsamling i 2018
- KM 04/18 Ordning for utpeking av biskop
- KM 05/18 Regler for valg av menighetsråd og regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, herunder finansiering av lister mv.
- KM 06/18 Visjonsdokument 2019 - 2022
- KM 07/18 Ordning for samisk valgmøte
- KM 08/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister
- KM 09/18 Kirkemøtets behandling av fremtidig lovgivning om tros- og livssynssamfunn
- KM 10/18 Kunst og kultur i Den norske kirke
- KM 11/18 Den norske kirkes bidrag til realiseringen av FNs bærekraftsmål
- KM 12/18 Videreføring av Kirkelig utdanningscenter nord
- KM 13/18 Gjennomgang av Kirkemøtets tilskuddsforvaltning /Vurdering av det årlige tilskuddet til KIFO
- KM 14/18 Kirke, etikk og økonomi
- KM 15/18 Rekruttering til kirkelige stillinger
- KM 16/18 Statsbudsjettet 2018 – fordeling av midler
- KM 17/18 Statsbudsjettet 2019 – satsing og behov

Kommentarer til de enkelte saker:

KM 01/18 Rapport fra Den norske kirkes kontrollutvalg

Det heter i *Regler for Den norske kirkes kontrollutvalg* § 2 at «Kontrollutvalget rapporterer årlig resultatene av sitt arbeid til Kirkemøtet, etter at disse først har vært forelagt Kirkerådet til uttalelse.» Det antas at Kirkerådet vil få rapporten på sitt marsmøte i 2018.

KM 02.4/18 Valg av ledere i KR, MKR og SKR

Rådsledere til de tre sentralkirkelige råd ble i 2016 valgt for 2 år. Nyvalg forberedes av Kirkemøtets valgkomite.

KM 03/18 Orienteringssaker

Kirkemøtet 2017 ble avholdt i januar, dette medførte at det ikke forelå skriftlige årsrapporter fra De sentralkirkelige råd, Døvekirken og Sjømannskirken, ved KM i 2018 blir det derfor lagt frem rapporter både for virksomheten i 2016 og 2017.

KM 03.12/18 KEKs generalforsamling 2018

Kirkesamarbeid i Europa: «Dere skal være mine vitner» (Apg. 1, 7 – 8)
I mai 2018 avholder Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) sin 15nde generalforsamling. Generalforsamlingen finner sted i Novi Sad, i Serbia, og har som hovedtema: «Dere skal være mine vitner (You shall be my witnesses)». Tre bibelske nøkkelord som har dyp relevans

for kirkenes arbeid i Europa i dag kommer til å prege generalforsamlingen: Vitnesbyrd, rettferdighet og gjestfrihet. Den norske kirke får sende fire delegater til generalforsamlingen. Det er ikke nødvendigvis interessant for Kirkemøtet 2018 å ha generalforsamlingen som egen sak til komitebehandling og vedtak. Men KEK har i de senere år gjennomgått en omfattende omstrukturering som har ført til interessante, nye muligheter for det økumeniske programsamarbeidet i Europa. Sammen med generalforsamlingens nøkkelord, vitnesbyrd, rettferdighet og gjestfrihet kan dette danne grunnlag for en relevant og interessant orienteringssak om det kirkelige samarbeidet i Europa. En slik orienteringssak kunne gjennom bilder og korte fortellinger gi innblikk i tre hovedsatsingsområder: Vitnesbyrd, rettferdighet og gjestfrihet.

KM 04/18 Ordning for utpeking av biskop

Da Kirkemøtet i 2012 vedtok nåværende ordning for nominasjon og tilsetting av biskop ble det samtidig bedt om «en fullstendig gjennomgang av regelverket for nominasjon og tilsetting av biskoper, der også alternativer for utpeking av biskoper vurderes» (KM 10/12). Etter endringene i kirkeloven fra 1.januar 2017 med tilhørende virksomhetsoverdragelse fra staten til rettssubjektet Den norske kirke, er biskopene ikke lenger underlagt tjenestemannsloven, og KM står nå fritt til å fastsette regler om hvordan biskoper skal utpekes. Det vises for øvrig til KR sak 20/17.

KM 05/18 Regler for valg av menighetsråd og regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet, herunder finansiering av lister.

På bakgrunn av evaluering av og erfaring fra kirkevalget i 2015 foreslås endringer i gjeldende regelverk. Forslag til nytt regelverk har vært på høring og legges frem for Kirkerådet i september.

KM 06/17 Visjonsdokument 2019 - 2022

Kirkemøtet vedtok i 2014 et visjonsdokument for fireårs-perioden 2015 – 2018, Mer kirke på jord. Det vil legges frem forslag til et nytt dokument for perioden 2019 – 2022. Kirken har i de senere år vært gjennom store endringer, det kan derfor være klokt å ikke gjøre for store endringer hva visjon angår, det vil derfor bli lagt frem forslag til et dokument som kun inneholder mindre justeringer. Forslag til nytt visjonsdokument legges frem for Kirkerådet i desember.

KM 07/18 Ordning for samisk valgmøte.

Kirkemøtet vedtok i 2011 *Strategiplan for samisk kirkeliv*. I kapitlet om Samisk kirkedemokrati omtales behovet for å se på valgordninger som gir større samiskkirkelig demokratisk legitimitet til valget av samiske representanter til Samisk kirkeråd og de tre nordligste bispedømmeråd. Som en oppfølging av dette er det utarbeidet et forslag om ordning for samisk valgmøte som legges frem for Kirkemøtet i 2018,, Kirkerådet får saken til behandling i sitt septembermøte.

KM 08/18 Endring av forskrift om Den norske kirkes medlemsregister.

Det er behov for oppdatering av Forskrift om Den norske kirkes medlemsregister for bl.a. å tydeliggjøre forholdet mellom sentral og lokal behandlingsansvarlig, oppdatere begrepsbruk slik at den samsvarer med dagens praksis samt styrke informasjonssikkerheten i medlemsregisteret. Forslag til forskrift har vært på høring og legges frem for Kirkerådet i september.

KM 09/18 Kirkemøtets behandling av fremtidig lovgivning om tros- og livssynssamfunn

Det er ventet at KUD i nær fremtid legger frem forslag til helhetlig lov om tros- og livssynssamfunn, denne legges frem for Kirkemøtet. Det antas at saken kan fremmes for Kirkerådet i desembermøtet.

KM 10/18 Kunst og kultur i Den norske kirke

Denne saken har sin bakgrunn i KR 61/13 Styrking av kirkens kunst- og kulturarbeid – vedtak II f): «forberede en kirkemøtesak i løpet av en femårsperiode som inneholder rapport om utviklingen i feltet siden 2005, analyse av dagens situasjon og videre veivalg for kunst og kultur i Den norske kirke.» I vedtaket ber også rådet bl.a. om at erfaringene med

kulturrådgiverstillingene og virkemidlene på feltet (vedtak b) gjennomgås. Saken fremmes for Kirkerådet i september.

KM 11/18 Den norske kirkes bidrag til realiseringen av FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål består av 17 mål og 169 delmål. Målene skal fungere som en felles global retning for land, næringsliv og sivilsamfunn. Land fra hele verden har vært aktivt involvert i arbeidet med å utforme målene, og mer enn åtte millioner mennesker har kommet med innspill i prosessen.

Bærekraftig utvikling handler om å ta vare på behovene til mennesker som lever i dag, uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter til å dekke sine. Målene reflekterer de tre dimensjonene i bærekraftig utvikling: 1) Klima og miljø, 2) Økonomi og 3) Sosiale forhold. Saken fremmes for Kirkerådet i desember.

KM 12/18 Videreføring av Kirkelig utdanningssenter nord

Kirkemøtet 2017 fastsatte Regler for Kirkelig utdanningssenter nord (KUN). Av saken fremgikk det at det er usikkerhet knyttet til videreføring av KUN i den form den har hatt til nå. Komiteen understreket i sine merknader viktigheten av at det må finnes en langsiktig løsning for den praktisk-kirkelige utdanningen i nord og at forslag om endringer i KUNs organisasjonsform må legges frem for KM til vedtak (KM 08/17), se videre KR 17/17.

KM 13/18 Gjennomgang av Kirkemøtets tilskuddsforvaltning/ Vurdering av det årlige tilskuddet til KIFO

Kulturdepartementet ba i tilskuddsbrevet for 2016 om en gjennomgang av tilskuddsordningen som forvaltes av Kirkemøtet. Dette gjelder midler til Kirkelig ressurscenter mot vold og seksuelle overgrep, KIFO, Døvekirken, KABB og Bibelselskapet. Opprinnelig skulle meldingen vært oversendt i 2017, men Kirkerådet fikk utsettelse til 2018. I sak KM 07/17 Kirkemøtets fordeling av midler for 2018 og orientering om budsjett for 2017 heter det i en komitemerknad:

På bakgrunn av den økonomiske situasjonen i Den norske kirke har komiteen drøftet muligheter for omprioriteringer. Komiteen ber Kirkerådet utrede konsekvensene av kutt i tilskuddet til KIFO og vurdere redusert støtte for budsjettåret 2018. Saken forelegges Kirkemøtet 2018.

Merknaden ble fulgt opp i vedtaks form: «Kirkemøtet ber Kirkerådet utrede konsekvensene av kutt i tilskuddet til KIFO og vurdere redusert støtte fra budsjettåret 2018. Saken forelegges Kirkemøtet 2018.»

Om tilskuddsforvaltningen generelt og tildeling til KIFO mer spesielt skal utredes som en eller to saker er foreløpig åpent. Saken(e) fremmes for Kirkerådet i desember.

KM 14/18 Kirke, etikk og økonomi

Kirkemøtet har siden sin etablering i 1984 mange ganger tatt opp sosialetiske temaer med stort engasjement. Ikke minst er det konkretiseringen av adjektivet *tjenende* som er blitt overskriften over kirkens diakonale engasjement: *Vi viser barmhjertighet, fremmer rettferdighet og verner om skaperverket.*

Alle sosialetiske tema på Kirkemøte berører på hver sin måte også økonomiske spørsmål, og inneholder ofte tydelig samfunnskritikk der man mener at vår gudgitte forvalteroppdrag er glemt eller neglisjert. Men til nå har samfunnsøkonomien i seg selv ikke vært et eget tema for Kirkemøte. Samtidig er økonomiske forhold blitt styrende på de fleste samfunnsområder og menneskers privatliv over hele kloden.

En utredning til dette tema og en behandling på Kirkemøte ønsker å bidra til en refleksjon og samtale rundt dette og vil utfordre en forståelse av økonomi som en verdiuavhengig vitenskap.

Utredningen tar opp en rekke sosiale og økologiske problemområder som har til felles at menneskelig økonomisk aktivitet er del av årsaken. Fattigdom, økende ulikhet, marginalisering, migrasjon, klimaendringer, tap av artsmangfold og ødelagte økosystemer er noen av dem.

Men kritikk alene kan ikke være tilstrekkelig. Denne utredningen ønsker derfor også å ta opp de positive sidene som økonomisk aktivitet bidrar med, som kreativ entreprenørskap som bidrar til nødvendig bærekraftig omstilling, og hvordan vi kan bruke våre investeringer som styringsverktøy i samfunnsutviklingen. Saken fremmes for Kirkerådet i september, eventuelt desember.

KM 15/18 Rekruttering til kirkelige stillinger

Rekrutteringsutfordringene Den norske kirke står overfor representerer trolig en av de viktigste forbedringsfaktorene for at kirken skal nå sine målsettinger. Rekrutteringskrisen er godt dokumentert, og den omfatter alle de kirkelige stillingskategoriene. Det er viktig å sette denne saken også på Kirkemøtets dagsorden for slik å gi saken tilstrekkelig tyngde og oppmerksomhet. Saken fremmes for Kirkerådet i september.

KM 16/18 Statsbudsjettet 2018 – fordeling av midler

KM 17/18 Statsbudsjettet 2019 – satsing og behov

Disse to økonomisakene fremmes for Kirkemøtet på bakgrunn av Kirkemøtets budsjettreglement, jf. sak KM 05/16. Sakene fremmes for Kirkerådet i desember.

Sak om nye menighetsdannelser

En sak om nye menighetsdannelser er under utredning, dette omhandler blant annet internasjonale menigheter og nye frittstående menigheter av ulik karakter. Det er foreløpig uklart om saken kan fremmes for Kirkemøtet i 2018 eller 2019. Saken er ikke ført opp på den foreløpige saklisten, når saken kan fremmes vil være klarlagt innen Kirkerådets septembermøte.

Behandling av saker med mer under Kirkemøtet

Erfaringene fra de siste Kirkemøtene tilsier at Kirkemøtet vil få sakene tilsendt elektronisk, og at saksbehandlingen under Kirkemøtet også vil være elektronisk. Det samme gjelder stemmegivning og tegning til sakliste. Dette er ressursbesparende både forut for møtet og under møtet.

Kirkerådet vil få seg forelagt forslag til saker fordelt på komiteer, samt forslag til tellekorps, dirigentskap og komiteledere på et senere møte.

Hovedtema

Kirkemøtene har gjennom år hatt ulike tema. Noen har vært knyttet til en spesiell sak som har vært oppe til behandling, men også andre kriterier er lagt til grunn. Foruten at hovedtemaet kan belyses ved hjelp av foredrag, paneldebatt el.l, bør det også gå som en rød tråd gjennom møtet. Gudstjeneste- og andaktsliv bør preges av hovedtemaet, det samme gjelder kulturinnslag åpningsdagen.

Under vises et knippe av temaer som er tatt opp:

År	Tema	Begrunnelse
2017	Nåde	Markering av reformasjonen

2016	Gå og fortell	Bibelselskapet 150 år, fokus på bibelfortellingen
2015	Det gode livet – Kirke, helse og livsmestring	Utdyping av KM sak 09/15 Kirke og helse
2014	Fri til å tale, tro og tjene	Temaet var knyttet til markeringen av Grunnlovsjubileet
2013	Folkekirke - kirkefolk	Utfordringer knyttet til fremtidig kirkeordning
2012	I opphavet var ordet	Bakgrunn for temavalg: Bibel 2011, Bibelselskapet var sentral i gjennomføringen. Tema presentert ved hjelp av en forestilling om profeten Jona samt en samtale om Bibel, samfunn og kirke.
2011	Kirke nå! Evangelisk-luthersk kirke i økumenisk kontekst	Temaet var knyttet til sak KM 12/11 Den norske kirke som evangelisk-luthersk kirke i økumenisk kontekst og ble belyst gjennom foredrag og panelsamtale.
2007-2009	Himmelens og jordens skaper Jeg tror på Jesus Kristus Jeg tror på Den hellige ånd	Temaer med utgangspunkt i de tre trosartiklene, 2007 også knyttet til KM 04/07 Truet liv – troens svar. Kirkens vitnesbyrd i lys av klimaendringer og arbeid med miljø, forbruk og rettferd.
2003-2006	En tjenende kirke En bekjennende kirke En misjonerende kirke En åpen kirke	KR vedtok i 2002 en serie hovedforedrag som belyste Den norske kirkes visjon

Nedenfor beskrives kort noen potensielle temaer til Kirkemøtet 2018 ut fra noen av sakene som står på sakskartet. Temaene er nevnt i prioritert rekkefølge, overskriftene er kun arbeidstitler:

1. Min Kirke

Et tema som bidrar til stolthet over å være Den norske kirke, noe som er viktig blant annet i rekrutteringssammenheng. Et tema som bidrar til et offensivt språk om folkekirke med kall til forkynnelse og diakoni. Et tema som bidrar til en bred vi-holdning i kirka – også i relasjon oppbrudd og uro. Et tema som gjør uro til et godt ord som bidrar til en bevisst utvikling av kirken. Et tema som skaper glede og nytt språk for enhet og kall for kirken.

Dette temaet kan gjøre det mulig å holde sammen både kirken på nasjonalt plan og den lokale kirke. Det må være en målsetting å synliggjøre noe av at som skjer i lokalkirken.

Virkemiddel: Igangsette bredt forarbeid med overskrift «min kirke» kortinnlegg: «Drømmen om min kirke». En bred samling av kort-tekster fra årets Lysvåken og konfirmanter (konkurrans+++). Kortinnlegg på Kirkemøtet, filmsnutter, profilforedrag. Løft for immigranter i kirken osv.

2. Kultur

Behandlingen av «Kunsten å være kirke» i Kirkemøtet i 2005 har bidratt til en fornyet forståelse og en offensiv satsing på kultur i Den norske kirke. Kirkemøtet i 2018 vil fornye kirkens offensive holdning til kultur som en del av det å være folkekirke i Norge. Av statistikkene ser vi at Den norske kirke er en stor leverandør av kunst og kultur. Som hovedtema på Kirkemøtet i 2018 vil kunsten og kulturen bidra til at kirken taler til hele

mennesket om livet, om troen, om undringen, om fortvilelsen og uro. Til all tid har religion søkt å tale også kulturens og kunstens språk. Det gjør også Kirkemøtet i 2018. Temaet har mange potensielle virkemidler til å prege kirkemøtet. (korte vitnesbyrd om kultur, foredrag, performance, utstilling parallelt, hilsen fra kunstnere fra ulike stilarter osv)

3. Om Gud og Mammon

Den bibelske fortelling har et mangefasettert budskap om økonomi og penger. Noen tekster taler om rikdom som en velsignelse mens andre taler om penger som roten til alt ondt. Kirken lever i verden. Vi omgis av rikdom og fattigdom. Kirkemøtet vil bidra til et språk om økonomi og forvaltning ut fra en dialog mellom kristen tro og et verdenssamfunn i endring. Finnes det en kristen tilnærming til økonomi? Har kirken et kall og et budskap til å tale til samfunnet og til mennesker om hvordan vi er gode forvaltere?

Også dette temaet har en rekke gode virkemidler: gode vitnesbyrd «Jeg og penga», glimt fra verden, foredrag, filmsnutter, paneldebatt osv. lesestykker fra visdomslitteraturen osv.

Øvrig program, gudstjenester og andaktsliv.

Kirkemøtets første dag vil bestå av åpningsgudstjeneste i Nidarosdomen, påfølgende åpningsmøte med gjester og taler, blant annet av Kirkerådets leder, generaldebatt og avsluttende middag. I tillegg til taler vil det også være kunstneriske innslag under åpningsmøtet.

De senere år er åpningsmøtet holdt i Erkebispegården og Trondheims ordfører har invitert til et måltid i Herresalen. Vi har imidlertid erfart at Øysteinsalen blir for liten til åpningsmøtet og at det blir trangt i Herresalen. I tillegg opplever en del at det er slitsomt å stå under et forholdsvis langt måltid.

Det foreslås derfor at vi i 2018 undersøker om Trondheims ordfører kan invitere til et måltid i Øysteinsalen rett etter gudstjenesten. Siden en middag på hotellet blir avvirket i to restauranter foreslås det vider at hilsener under måltidet legges til Øysteinsalen. Videre at åpningsmøtet med påfølgende generaldebatt avholdes på hotellet. Kveldens middag blir da en ordinær middag for kirkemøtedeltagerne.

Det legges videre opp til gudstjeneste i Nidarosdomen på søndagen og avslutningsgudstjeneste i Bakke kirke. Gudstjenestene planlegges i samarbeid med domprosten i Nidaros. Morgen- og aftenbønner avholdes i plenumsalen eventuelt i komiterom dersom dagen avsluttes i komite.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Kirkemøtet med praktisk planlegging og saksutredninger er arbeidskrevende. Det legges inn ca. 5 mill. i budsjettet for å dekke utgiftene til møtet.